

Magdalena Titze
Handläggare

Huvudmannskap för måltidsorganisation i Lunds kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

- att remittera ärendet till barn- och skolnämnden för att i enlighet med sitt remissyttrande göra en genomgripande konsekvensanalys för sina verksamheter avseende en samlad måltidsorganisation,
- att barn- och skolnämnden ska återrapportera konsekvensanalysen till kommunstyrelsen senast den 31 oktober 2021 samt
- att berörda nämnder ska arbeta vidare med utvecklingsåtgärderna i enlighet med förslaget.

Sammanfattning

Frågan om ansvar för och organisering av kommunens måltidsorganisation har varit föremål för diskussion och utredning sedan 2016. Utgångspunkten är att skapa förutsättningar för att kommunens gemensamma resurser används på bästa sätt samt att säkerställa att målsättningen för mat och måltider uppfylls så att kommunen inom sina olika verksamheter kan erbjuda matgästerna likvärdiga, kvalitativa och kostnadseffektiva måltider.

Den nu aktuella fördjupade utredningen visar att kommunen i dagsläget redan har en till stora delar samlad måltidsorganisation. Måltidsverksamheten inom äldreomsorgen, LSS och gymnasieskolan samt större delen av grundskole- och grundsärskoleverksamheten utförs av servicenämnden. Barn- och skolnämnden utför måltidsverksamheten i förskolorna, en grundskola samt i flertalet av grundskolornas mottagningskök. Utredningens slutsats är att måltidsverksamheten i stort fungerar bra men att ännu större samordningsvinster, effektivitet och likvärdighet kan uppnås om all verksamhet ingår i en samlad måltidsorganisation.

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

Nämndernas remissyttranden visar att alla berörda nämnder ser nyttan av ha en samlad måltidsorganisation. Var en sådan organisation ska ligga behöver dock barn- och skolnämnden, som är den nämnd som har den avgjort största måltidsverksamheten och berörs mest av en ytterligare samordning, fördjupa konsekvenserna av.

Underlag för beslutet

- Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2021-04-13, Huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun
- Bilaga 1 Styrgruppens förslag till huvudmannaskap för måltidsorganisation i Lunds kommun
- Bilaga 2 Fördjupad utredning 2020 nämndernas remissyttranden
- Bilaga 3 Fördjupad utredning 2020 remissunderlag
- Bilaga 4 Servicenämndens utredning 2019 avseende samlad måltidsorganisation

Ärendet

Bakgrund

På uppdrag av kommunstyrelsen genomförde servicenämnden under 2019 en analys av kommunens måltidsorganisation i syfte att identifiera samordnings- och kvalitetsförbättringar. Utredningen avgränsades till att kartlägga hur ett 40-tal grundskolor inom barn- och skolnämndens och servicenämndens ansvarsområde organiserar sina måltidsverksamheter. Slutsatsen i utredningen är att samordningsvinster, ökad likvärdighet, kvalitetsförbättringar och ett mer effektivt resursnyttjande skulle möjliggöras av ett samlat huvudmannaskap för måltider.

Kommunstyrelsen beslutade i november 2019 att ge kommunkontoret i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, genomföra en fördjupad utredning och baserat på denna ta fram ett förslag över hur huvudmannaskapet för kommunens måltidsorganisation bör se ut. Utredningen genomfördes under hösten 2020. Utredningen föreslår ett samlat huvudmannaskap för kommunens måltidsorganisation samt några utvecklingsåtgärder i syfte att tydliggöra nämndernas roller som beställare, att stärka verksamheternas arbete med mat och måltider. Utredningen har varit hos berörda nämnder på remiss.

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

Föredragning

Huvudmannaskap för kommunens måltidsorganisation

Frågan om ansvar för och organisering av kommunens måltidsorganisation har varit föremål för diskussion och utredning sedan 2016. Utgångspunkten är att skapa förutsättningar för att kommunens gemensamma resurser används på bästa sätt samt att säkerställa att målsättningen för mat och måltider uppfylls så att kommunen inom sina olika verksamheter kan erbjuda matgästerna likvärdiga, kvalitativa och kostnadseffektiva måltider.

Syftet med den fördjupade utredningen är att föreslå hur huvudmannaskapet för kommunens måltidsorganisation bör se ut. En sammanfattande bedömning är att ansvarsfördelningen i stort fungerar väl och är anpassad utifrån verksamheternas olika behov. Det finns dock behov av att tydliggöra ansvaret mellan beställande nämnder och utförande nämnd.

Kommunen har i dagsläget redan en till stora delar samlad måltidsorganisation. Måltidsverksamheten inom äldreomsorgen, LSS och gymnasieskolan samt större delen av grundskole- och grundsärskoleverksamheten utförs av servicenämnden. Barn- och skolnämnden utför måltidsverksamheten i förskolorna, en grundskola samt i flertalet av grundskolornas mottagningskök. Utredningens slutsats är att måltidsverksamheten i stort fungerar bra men att ännu större samordningsvinster, effektivitet och likvärdighet kan uppnås om även förskoleverksamheten och alla grund-, och grundsärskolor ingår i en samlad måltidsorganisation.

Nämndernas remissyttranden visar att alla berörda nämnder ser nytta av ha en samlad måltidsorganisation.

Barn- och skolnämnden lyfter i sitt remissyttrande en problematik kring att lämna ifrån sig ansvaret för måltidsverksamheten utifrån dess nära koppling till det måltidspedagogiska arbetet. Nämnden ser fördelar med att själv ha rådighet över måltidsverksamheten och föreslår att en genomgripande konsekvensanalys ska göras innan beslut fattas om en organisationsförändring.

Utvecklingsåtgärder

I samband med den fördjupade utredningen har några utvecklingsbehov identifierats i verksamheternas arbete med mat och måltider. Dessa föreslås genomföras i syfte att tydliggöra nämndernas roller som beställare, att stärka verksamheternas arbete med mat och måltider samt ett sätt att använda kommunens gemensamma resurser på ett effektivt sätt.

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

- *Kommunens kostpolicy*

Kostpolicy för Lunds kommun är ett kommungemensamt styrdokument för arbetet med kost, livsmedel och måltider. Det är ett viktigt styrdokument för att tydliggöra kommunens och respektive nämnds målsättning inom området. Policyn är beslutad av kommunfullmäktige 2014 och ska revideras under varje mandatperiod. Förslaget är att dokumentet ska revideras under 2021 i samverkan mellan berörda nämnder. Utifrån kommunens Program för styrning bör policyn framöver benämnas Måltidsplan för Lunds kommun.

Ansvar: Kommunstyrelsen i samråd med , barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och servicenämnden.

- *Styrning, ledning, processbeskrivning och dialog mellan beställande nämnd och utförande nämnd*

Vård- och omsorgsnämnden och servicenämnden har ett avtal som reglerar parternas ansvar avseende leverans av kylda måltidskomponenter. De två nämnderna och dess verksamheter för en kontinuerlig dialog och har samverkan kring kvalitet, kostnader, uppföljning och utveckling inom måltidsområdet. Tydliga strukturer föreslås byggas upp även för barn- och skolnämndens och utbildningsnämndens måltidsverksamheter som en del i att stärka den kontinuerliga dialogen och nämndernas roll som beställare.

Ansvar: Barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden och servicenämnden.

- *Prismodeller och beställningsrutiner*

Det är beställaren som sätter ambition kring kvalitet och utbud och därmed påverkar vilken självkostnad som priserna bygger på. Prismodellen för de pedagogiska verksamheterna ska bygga på verksamheternas självkostnad för att möjliggöra en tydligare ekonomistyrning av måltidsverksamheten. Detta tillsammans med flexibla beställningsrutiner skapar ökade möjligheter till kvalitetsutveckling och effektivisering.

Ansvar: Servicenämnden, barn- och skolnämnden och utbildningsnämnden.

- *Kommungemensamt stöd*

I servicenämndens uppdrag ingår att vara ett kommungemensamt stöd i frågor gällande mat och måltider. Flera verksamheter har exempelvis uttryckt behov av att kunna erbjuda kontinuerlig kompetensutveckling för sina medarbetare både vad gäller

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

livsmedelslagstiftning och inspiration kring livsmedelsval, måltidsmiljö etc. Behov av stöd finns även vad gäller livsmedelsupphandling- och inköp.

För att synliggöra vilket kommungemensamt stöd som finns som hjälp för att öka kvaliteten inom nämndernas måltidsverksamheter föreslås att de förvaltningar som hanterar mat och måltider har kontinuerliga förvaltningsvisa träffar med servicenämndens måltidsservice för att diskutera aktuella frågor och behov.

Ansvar: Barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden och servicenämnden.

- *Ökad tillgänglighet till restauranger för seniorer*

Vård- och omsorgsnämnden har ett behov av att öka den geografiska spridningen i kommunen där äldre ges möjlighet att äta färdiga luncher i gemenskap. Möjlighet till detta bör finnas i alla kommundelar. Ett sätt att öka tillgängligheten är att använda befintliga skolmatsalar i kommunens grundskolor. Goda erfarenheter av detta finns genom ett pågående samarbete mellan Järnåkraskolan och vård- och omsorgsförvaltningen.

Förslaget är att en kartläggning görs av skolmatsalarna för att få en bild av var det är möjligt att använda dessa även som lunchrestauranger för seniorer. Lokala förutsättningar i matsalarna får styra hur det rent praktiskt kan genomföras att på ett eller annat sätt välkomna seniorer. Utgångspunkten är att befintliga resurser ska användas.

Ansvar: Vård- och omsorgsnämnden, servicenämnden och barn- och skolnämnden.

Förslag

Kommunkontoret har i beredningen av ärendet gjort en samlad bedömning av nämndernas remissvar och styrgruppens förslag.

Kommunkontoret föreslår att ärendet ska remitteras till barn- och skolnämnden för att i enlighet med sitt remissyttrande göra en genomgripande konsekvensanalys för sina verksamheter avseende en samlad måltidsorganisation. Konsekvensanalysen ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast den 31 oktober 2021. Förslaget är också att berörda nämnder ska arbeta vidare med utvecklingsåtgärderna i enlighet med förslaget.

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

Beredning

Den fördjupade utredningen om huvudmannaskap för kommunens måltidsorganisation har genomförts under hösten 2020 i samarbete mellan kommunkontoret och berörda förvaltningar. Tre delrapporter har tagits fram: I **omvärldsanalysen** redogörs för hur Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Linköping, Växjö och Uppsala kommuner organiserar sina måltidsverksamheter. I **Nuläget i Lund** beskrivs hur ansvarsfördelningen ser ut mellan nämnderna och hur kommunens olika verksamheter arbetar med mat och måltider. I **slutrapporten** beskrivs tre olika alternativ för organiseringen av måltidsverksamheten - samlad, delad och nuvarande. Några utvecklingsåtgärder beskrivs också som ett led i att tydliggöra nämndernas roller som beställare, att stärka måltidsarbetet samt att använda kommunens gemensamma resurser på ett effektivt sätt. Den fördjupade utredningen har varit på remiss under perioden november 2020–januari 2021. Remissunderlaget finns i **bilaga 3** och nämndernas remissvar i **bilaga 2**.

Styrgruppen för den fördjupade utredningen har tagit fram ett förslag till huvudmannaskap för kommunens måltidsorganisation enligt **bilaga 1**. Förslaget innebär att ett samlat huvudmannaskap hos servicenämnden införs stegvis för kommunens måltidsorganisation avseende samtliga kommunens måltidsverksamheter i förskola, grundskola, grundsärskola och gymnasium. Kommunkontoret har i beredningen av ärendet gjort en samlad bedömning av nämndernas remissvar och styrgruppens förslag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har informerats om utredningen under arbetets gång.

De fackliga organisationerna har informerats under arbetets gång i Central samverkansgrupp samt i facklig referensgrupp med representanter från Kommunal, Vision och Sveriges Skolledare.

Remiss

Den fördjupade utredningen har varit på remiss hos barn- och skolnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt servicenämnden. Nämnderna ombads i sina svar beskriva konsekvenserna för den egna verksamheten av de tre förslagen gällande huvudmannaskapet för kommunens måltidsorganisation – samlad, delad eller nuvarande, samt av de föreslagna utvecklingsåtgärderna. Nämndernas remissvar finns i **bilaga 2**.

Nämnderna instämmer i stort i de föreslagna utvecklingsåtgärderna.

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

Vad gäller huvudmannskapet är den sammanfattande bilden:

- Barn- och skolnämnden föreslår att en genomgripande konsekvensanalys görs innan beslut tas om måltidsorganisation
- Utbildningsnämnden förordar en samlad måltidsorganisation
- Vård- och omsorgsnämnden är positiv till en samlad måltidsorganisation
- Socialnämnden är positiv till en samlad måltidsorganisation
- Kultur- och fritidsnämnden berörs inte
- Servicenämnden föreslår en samlad måltidsorganisation under servicenämndens ansvar

Barn- och skolnämnden anger att de inte kan göra en heltäckande konsekvensanalys men gör den allmänna bedömningen att de ekonomiska konsekvenserna av de olika organisationsförslagen sannolikt bli små vad gäller grundskole- och grundsärskoleverksamheten eftersom de flesta köken redan samarbetar med servicenämnden. De ekonomiska konsekvenserna för förskoleverksamheten går inte att bedöma. Däremot bedöms de verksamhetsmässiga konsekvenserna bli större vid en samlad organisation, framför allt för förskolorna som i nuläget själva har hand om sin måltidsverksamhet med en nära koppling till det måltidspedagogiska arbetet. Flertalet grundskolors och grundsärskolors kök och måltidsverksamhet bedrivs redan idag av servicenämnden, vilket innebär att steget till en samlad måltidsorganisation inte är lika stort för dessa verksamheter.

Barn- och skolnämnden föreslår att en genomgripande konsekvensanalys görs innan beslut tas om måltidsorganisation. Nämnden bedömer att det skulle stärka förutsättningarna för att i ett tidigt skede ringa in viktiga perspektiv, skapa förståelse för syfte och sammantaget utgöra god grund för framtida implementeringsarbete, oberoende slutgiltigt beslut.

Barnets bästa

Ärendet avser ansvaret för kommunens måltidsverksamhet och hur den ska organiseras. Organisationen i sig påverkar inte barn och unga men måltiden är en viktig del i människors liv och utgångspunkten är att lundaborna ska erbjudas likvärdiga måltider inom respektive verksamhet. Kommunens ambition är att mat och måltider ska bidra till matglädjen och medverka till en god folkhälsa.

Ekonomiska konsekvenser

Beställaren av måltider och tjänster har ansvar för ambitioner och utbud och ska bära de kostnader det för med sig.

2021-04-13

Diarienummer

KS 2017/0046

En bärande utgångspunkt i ett samlat huvudmannaskap för måltidsorganisationen är att den ska möjliggöra att kommunens totala resurser används mer effektivt och att ökad likvärdighet och kvalitet kan uppnås inom befintliga resurser. Barn- och skolnämnden anger dock att det inledningsvis kan uppstå ökade kostnader i deras verksamheter för samordning, utifrån att det är strukturer med tillhörande ansvarsfördelning som behöver byggas upp inom organisationen avseende måltidsverksamheten.

Christoffer Nilsson
Kommundirektör

Vesna Casitovski
Kanslichef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:

Barn- och skolnämnden

Utbildningsnämnden

Socialnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Servicenämnden

För kännedom:

--